

מאמר

אני לדודי ודודי לי – ה'תשל"ו

מאת

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

בלתי מוגה

יוצא לאור לחודש אלול, ה'תשע"ו

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושש לבריאה (ופרצת)

שנת הקהל

מאה וחמישים שנה להסתלקות הילולא של אדמו"ר ה„צמח צדק“

ליזכות

החתן דניאל דוד והכלה מרת חנה שיחיו בראַנשטיין

לרגל נישואיהם בשעה טובה ומוצלחת

כ"ה מנחם אב, ה'תשע"ו

שנת הקהל את העם

נדפס על ידי ולזכות הוריהם

ר' שלום אברהם וזוגתו מרת רבקה שיחיו בראַנשטיין

ר' אהרן לייב וזוגתו מרת אסתר הדסה שיחיו ראַסקין

זקניהם

מרת אסתר שתחי' פיש

ר' שלום דובער וזוגתו מרת אסתר שיחיו ראַסקין

ועד הנחות בלה"ק

מכון להוצאה לאור תורת כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זצוקללה"ה נבנ"ם ז"ע

Lahak Hanochos Inc.

788 Eastern Parkway, Suite 408, Brooklyn, N.Y. 11213

Tel. (718) 604-2610 Email: info@lahak.org

ב"ה.

קונטרס זה, וכן שאר הקונטרסים היוצאים
לאור מידי שבוע בשבוע ניתן לקבל
ב"אינטרנט" בכתובת: www.lahak.org
בנוסף לזה אפשר לקבל את היו"ל ע"י
אימייל מידי שבוע ע"י משלוח כתובת
האימייל ל-info@lahak.org
הרוצים לקבל קונטרסים מודפסים ע"י
הדואר נא לשלוח בקשה לכתובת אימייל:
adlaber@gmail.com

ועד הנחות בלה"ק

©

Published and Copyright 2016 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5776 • 2016

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

ב

בי"ה, ג' טבת תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

בהזדמנות נודעתי אשר ביום א' הבע"ל יחוגו יום מלאת חמשים שנה לחתונתם.

ויהי רצון מהשי"ת לברכם באריכות ימים ושנים טובות, וכפתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, טובות עם כל הפירושים.

ידוע אשר בכלל הרוחניות והגשמיות אחד הם וביחוד אצל כל אחד ואחת מעם ישראל אשר הם גוי אחד בארץ הזאת, ובמילא כמו שהאב והאם הם מולידים הבנים והבנות בגשמיות עליהם מוטלת גם כן החובה להולידם – היינו לתת להם את צורתם גם – ברוחניות, היינו בעיני הנשמה שהם תורתנו הק' ומצותי על ידי חינוך מתאים. וכיון שרואים אנו במוחש אשר חינוך האדם נמשך כל ימי חייו, כי ימים ידברו ורוב שנים יודיעו חכמה, על האב והאם לזכור תמיד שחינוך בניהם ובנותיהם עליהם גם לאחר שגדלו הבנים והבנות, אף שהדרכים משתנים במשך השנים, כי עם בן גדול ובת גדולה מדברים באותיות אחרות מאשר לבן קטן ובת קטנה, ולא לדרשה קאתינא אלא בהנוגע לפועל, אשר על כל אב ואם לנצל את רגשי כבוד והאהבה שרוחשים להם בניהם ובנותיהם בכדי להשפיע עליהם לתוספת ביהדות בתורה ובמצות, ומובטחים אנו מרז"ל שדברים היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב.

בברכה לאריכות ימים ושנים טובות ולרוב נחת אמיתי היינו נחת יהודי מכל יו"ח שיחיו.

ב

וכפתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר . . טובות עם כל הפירושים: ראה גם אג"ק ח"ז אגרת א'תתקס. ב'טז. ב'ג. ח"ח אגרת ב'רסח. ב'שנד. ב'תריט. ח"י אגרת ג'ידש. ג'שלו. ח"ג אגרת ד'תקעא. ח"ח אגרת ו'תרסז.

גוי אחד בארץ: שמואל"ב ז, כג. ועוד. וראה "היום יום" כז אלול.

ימים ידברו ורוב שנים יודיעו חכמה: איוב לב, ז.

ומובטחים אנו מרז"ל שדברים היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב: ראה ס' הישר לר"ת שי"ג. הובא בשל"ה סט, א.

בס"ד.

פתח דבר

לקראת חודש אלול הבעל"ט – הננו מוציאים לאור (בהוצאה חדשה ומתוקנת) מאמר ד"ה אני לדודי גו' שנאמר בהתוועדות יום ג', כ"ח מנחם-אב, אור לער"ח אלול ה'תשל"ו (לפני ארבעים שנה), הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה – מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעור "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

כ"ף מנחם אב, ה'תשע"ו (ופרצת),

שנת הקהל

מאה וחמשים שנה להסתלקות הילולא של אדמו"ר ה"צמח צדק"
ברוקלין, נ"י.

הוספה

א

בי"ה, יז' אלול תשכ"א
ברוקלין

מר ... שי' המכונה ד"ר ...

שלום וברכה!

לאחרי הפסק נתקבל מכתבו מי"א אלול, בו כותב גם הסברא, שבעתיד הכי קרוב תקותו להתחתן, ו(תיכף) לאחרי זה לנסוע לארצה"ב להשתלם במקצוע ולהתמחות בו.

ואף שלכאורה נדרש הנני ללא שאלוני, איני רואה רשות לעצמי – מבלי להביע דעתי גם בזה, כיון שהודיעני על דבר סברא האחרונה.

והיא: בכל נשואין, שזהו קירוב והתאחדות של שני אישים, שכרגיל, ובסגנון חכמינו ז"ל, אין פרצופיהם שוים ואין דיעותיהם שוות, תקופת ההסתגלות וההתאמה דאחד להשני, מתחילה – לאמיתתה – רק לאחרי הנשואין. וכבכל תקופת מעבר – יש להשתדל למעט בגורמים שאין מסייעים להתאמה, עאכ"כ – בגורמים שאולי יש בהם לעכב ההתאמה. מזה מובן, שהסביבה בה נמצאים תיכף לאחרי הנשואין, צריכה להיות מתאימה ביותר – לסדר החיים שהזוג רוצה להנהיג בחייהם המשותפים מכאן ולהבא.

התוצאה מהשקפה האמורה, שכדאי, שעל כל פנים משך שנה לאחרי נשואיהם לדור בארצנו הק' ת"ו, שזה יקל ההסתגלות וההתאקלמות בחיים יהודים ואופי יהודי ברוח ישראל סבא – כמו שמתבטא במכתבו.

ויהי רצון מהשם יתברך המשגיח על כל אחד ואחת בהשגחה פרטית, שהוא עצם הטוב ומטבע הטוב להטיב, שינחהו בכל האמור בטוב באמת, שהוא הטוב בגשם וברוח גם יחד.

בפ"ש אביו שי',

ובברכה לבשורות טובות בכל האמור, ובסגנון המסורתי, לכתובה וחתימה טובה.

א

ובסגנון חכמינו ז"ל .. ואין דיעותיהם שוות: ראה ברכות נח, רע"א. סנהדרין לח, א. תנחומא פינחס יו"ד. תניא בהקדמה.

תוכן המאמר

ענינו של חודש אלול, שמתחיל מר"ח, שייך כבר לערב ר"ח, שבו נעשית ההכנה לר"ח – הן כללות ההכנה דיפקד מושבך ועי"ז ונפקדת, והן ההכנה בנוגע לענינו המיוחד של חודש אלול – אני לדודי ודודי לי, שכללותו הו"ע התשובה, וכן שאר הענינים המרומזים בר"ת דאלול, וכן במזמור לדוד ה' אורי וישעי שאומרים בכל ימי חודש אלול.

בר"ח אלול מתחילים ארבעים יום האחרונים – „אף האחרונים ברצון“, שמהפכים ענין ה„אף“ כו' – שסיומם בנתינת לוחות אחרונות, כפלים לתושי', כמו ענין התשובה. וביאור מעלת התשובה – כמשל בן מלך שהי' בשבי' וחזר לאביו המלך, שעי"ז נעשה שמחת ותענוג המלך שלא בערך מהשמחה והתענוג מבנו שנמצא עמו תמיד. ודוגמתו בחודש אלול – לאחרי גודל הירידה בחודש אב, שאז התשובה היא ברצון, תשובה עילאה, בשמחה רבה. וזהו שאז נמצא המלך בשדה, ומראה פנים שוחקות לכולם. ולכן אומרים אז לדוד ה' אורי וישעי – שזה מורה על מעמד ומצב שיש צורך באורי וישעי. ורומז גם שהתשובה נמשכת בתורה (אורי, אור פנימי) ומצוות שכללותם צדקה (ישעי, אור מקיף – וילבש צדקה כשריון). וזהו גם שבחודש אלול שהמלך בשדה, הוא לבוש בלבוש החיצון (צדקה), ואף שישנו גם לבוש הפנימי (תורה), נראה בעיקר הלבוש החיצון. וענינו בעבודה – שבחודש אלול צריך להרבות בצדקה, וכן בתפלה, כמו בארבעים יום האחרונים שמשם עסק בעיקר בתפלה, ולכן גם תלמידי חכמים נוהגים להרבות בתפלה, אלא שישנו אז גם ענין התורה – הרועה בשושנים, שיש בזה (נוסף על הרמז לי"ג מדה"ר, ענין התפלה) גם הפירוש דשונים הלכות. וכל זה – נוסף על התורה וצדקה שבחודש אב, שהו"ע ציון במשפט תפדה ושבי' בצדקה.

(ז) **וזהו** כללות הענין דערב ר"ח אלול, שאז נעשית ההכנה דיפקד מושבך לענין ונפקדת שבר"ח אלול, שיהי' ביתר שאת ויתר עוז, כיון שיודעים בוודאות גמורה שלאח"ז מתחיל לדוד הוי' אורי וישעי, וכפי שנאמר לאח"ז בסיום המזמור⁸¹, קוה אל הוי' חזק ויאמץ לבך וקוה אל הוי', כמבואר בגמרא⁸² שזהו ענין של חיזוק כו', ולכן נאמר ב"פ, בכפלים⁸³. ולהעיר גם מהמבואר בדרושי לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך⁸⁴, שאותיות כפולות וכללות הענין דכפלים מורה על ענין הגאולה. וענין זה קשור גם עם האמור לעיל (ס"ב) בנוגע לתשובה שענינה כפליים לתושי', וכשישראל עושין תשובה אזי מיד הן נגאלין⁸⁵, ובפרט ע"י שלימות התשובה, תשובה עילאה, שהיא בשמחה, שאז נעשית גם הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו באופן שבשמחה תצאו ובשלום תוכלון⁸⁶, ושמחת עולם על ראשם⁸⁷. וכן תהי' לנו בקרוב ממש ובעגלא דידן — קיום היעוד ואתם תלוקטו לאחד אחד בני ישראל⁸⁸ ע"י הקב"ה⁸⁹, שיביא אותם לארצנו הקדושה, ארץ אשר גו' תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה⁹⁰, בשמחה ובטוב לבב, ובקרוב ממש.

בס"ד. כ"ח מנחם-אב, אור לער"ח אלול, ה'תשל"ו

(הנחה בלתי מוגה)

אני לדודי ודודי לי¹, וידוע מ"ש בספרים² והובא גם בדרושי רבותינו נשיאינו³, שזהו ר"ת אלול. וכיון שענין זה מתחיל מר"ח אלול⁴ [כי, ענינו המיוחד של כל חודש קשור עם ראש החודש, שהוא לא רק התחלת החודש, אלא גם הראש של כל ימי החודש, כמבואר בארוכה בעטרת ראש בתחילתו⁵, שזהו בדוגמת הראש שתחילה נכלל בו החיות של כל האברים, ואפילו לאחר שהאברים נמצאים כל אחד במקומו, הרי הם מונהגים ע"י הראש, ועד"ז בנוגע לימי החודש, שנוסף לכך שנחלקים באופן שכל יומא ויומא עביד עבדתי⁶, הרי תחילתם היא כפי שכלולים ביום שנקרא ראש של ימי החודש כולם], הרי זה שייך כבר לערב ר"ח אלול, שהוא יום ההכנה (או הסך-הכל של ההכנות שהיו לפני) לר"ח אלול [ומובן שגם ההכנה לר"ח אלול היא באופן המתאים לכך שבו כלולים כל ימי החודש].

ובהקדים שישנה ההכנה הכללית בערב ר"ח לר"ח שהיא בשוה בכל ערב ר"ח ור"ח, כידוע הפירוש⁷ בלשון הכתוב⁸ מחר חודש ונפקדת כי יפקד מושבך, שע"י שיפקד מושבך, שהו"ע הביטול שישנו בערב ר"ח, שבנ"י שמונין ללבנה⁹ [יעקב הקטן]¹⁰, כמו הלבנה שהיא מאור הקטן¹¹] עומדים אז מצב שהוא בדוגמת הלבנה שפוחתת והולכת עד שברגע שלפני המולד (בר"ח) היא בהעלם והסתר לגמרי, וענינו בעבודת בנ"י הוא הביטול דנפשי כעפר לכל תהי'¹², ועד לביטול לגמרי, באופן שיפקד מושבך, העדר המציאות לגמרי, הנה עי"ז ונפקדת, שנעשית

(1) שה"ש ו, ג.	(7) ראה ד"ה ויאמר לו יהונתן במאמרי
(2) אבודרהם סדר תפלת ר"ה. פרי עץ חיים שער ר"ה פ"א. ראשית חכמה שער התשובה פ"ד (ד"ה עוד יש). ב"ח לטור אר"ח סתקפ"א (ד"ה והעבירו).	אדה"ז תקס"ז ע' נה ואילך. ועם הגהות — אוה"ת בראשית יא, א ואילך.
(3) רד"ה אני לדודי הא' בלקו"ת פ' ראה לב, א. ובכ"מ.	(8) שמואל-א, כ, יח.
(4) ראה גם לקו"ת שם כה, ב.	(9) סוכה כט, א ובחדא"ג מהרש"א שם.
(5) שער ר"ה פ"ב.	(10) ראה חולין ס, ב ובחדא"ג מהרש"א שם.
(6) זהר ח"ג צד, ריש ע"ב.	(11) בראשית א, טז.
	(12) נוסח "אלקי נצור" בסוף תפלת העמידה.

(81) פסוק יד.	(86) ישעי' נה, יב.
(82) ברכות לב, ב.	(87) שם לה, י. נא, יא.
(83) ראה מצו"ד עה"פ.	(88) שם כז, יב.
(84) אוה"ת לך תעדר, א. רד"ה לך תרכ"ז, תר"ל. ועוד.	(89) ראה פרש"י נצבים ל, ג.
(85) ראה רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ה.	(90) עקב יא, יב.

המשכה ממקום עליון יותר (כמבואר בכ"מ פרטי הענינים בזה). ונוסף לזה צ"ל ההכנה בנוגע לענינו המיוחד של כל חודש.

ועד"ז בנוגע לר"ח אלול, שענינו המיוחד מרומז בר"ת דאלול, שאף שיש בו כו"כ ענינים, הרי כללותו הוא הענין דאני לדודי ודודי לי, שזהו"ע התשובה¹³ (שלכן הסדר הוא תחילה אני לדודי ואח"כ דודי לי). ונוסף לזה ישנם גם הר"ת שרומזים על ג' הקוין¹⁴, וגם על כללות הענין שנעשה על ידם — ענין הגאולה¹⁴, שהו"ע הבירור והזיכוך וההעלאה של ניצוצות הקדושה, והיינו, שהניצוצות שנפלו למטה, יעלו למקומם¹⁵, והניצוצות שנמצאים במקומם, יעלו למעלה יותר, בדוגמת עבודת הבירורים לעת"ל, שלא יהי' ענין הבירורים בפשטות, אלא באופן של עלי' בקדושה גופא למקום נעלה יותר¹⁶. ועוד זאת, שמנהג ישראל¹⁷ שבמשך כל חודש אלול אומרים המזמור¹⁸ לדוד הוי' אורי וישעי [ולהעיר, שבחודש אלול ישנו גם הענין דתקיעת שופר¹⁹, אבל ידוע המנהג שהנהיגו רבותינו נשיאינו²⁰ שתק"ש מתחילה מיום שני דר"ח, משא"כ אמירת לדוד הוי' אורי וישעי מתחילה מיד ביום א' דר"ח אלול. וכל זה נוסף על כללות הענין שתק"ש שבחודש אלול היא למעוטי ימי השבתות, משא"כ אמירת לדוד הוי' אורי וישעי היא בכל ימי החודש, ופעמיים בכל יום], ומזה מובן גם שכללות עניני העבודה דחודש אלול קשורים ונרמזים ועד שהם באופן גלוי במזמור לדוד הוי' אורי וישעי.

(ב) והענין בזה, דהנה, כללות ענין העבודה דחודש אלול הוא בדוגמת הארבעים יום שתחילתם בר"ח אלול²¹ [ויש דעה שתחילתם כבר בערב ר"ח אלול, כ"ט מנחם אב²², כמבואר במפרשי התורה²³], שאז התחיל הענין דלוחות האחרונות שעז"נ²⁴ (למשה) פסל לך [ע"י עבודת

מדובראָוונא) שם.	(13) ראה ב"ח שם.
(20) "היום יום" ל מנ"א, ראש חודש.	(14) ראה לקר"ש ח"ב ע' 396. ח"ט ע' 297 ואילך. חכ"ד ע' 177. שם ע' 313 ואילך.
(21) פרקי דר"א פמ"ו. הובא בטור שם. וראה הוספות לשו"ע אדה"ז שם בקונטרס אחרון.	(15) ראה עץ חיים שער טל (שער מ"ן ומ"ד) דרוש ב.
(22) ראה ב"ח ולבוש אר"ח שם. הוספות לשו"ע אדה"ז שם.	(16) ראה תניא אגה"ק סכ"ו.
(23) ראה הר"י בכור שור עקב י, י. רא"ם עקב ט, יח. וראה תורה שלימה תשא לד, א. וש"נ.	(17) סידור אדה"ז אחר שיר של יום. וראה שער הכולל (להרא"ד לאוואוט) פי"א סכ"ח.
(24) תשא לד, א.	(18) תהלים כז.
	(19) טור אר"ח ר"ס תקפא. רמ"א אר"ח שם. הוספות לשו"ע אדה"ז (להר"ע

תליסר עלין⁶⁹ כך⁷⁰ התורה נדרשת בשלש עשרה מדות⁷¹. אלא שהענין שהוא אז בגלוי הו"ע הצדקה, כי, ארבעים יום האחרונים (מר"ח אלול) אינם כמו ארבעים יום הראשונים שענינם הי' שבהם למד משה תורה עם הקב"ה⁷², ואילו ארבעים יום האחרונים (הם הכנה ללוחות אחרונות שניתנו בסיומם, אבל) עיקר ענינם הו"ע התפלה, שאז התפלל משה וביקש מהקב"ה צדקה, והרי כללות ענין התפלה בערך התורה הוא בדוגמת צדקה לגבי תורה. וכן הוא אצל כל אחד מישראל בעבודתו [שהרי כל נפש ונפש מבית ישראל יש בה מבחי' משרע"ה, ולכן שייך לכל אחד מישראל הענין שלגבי משה יראה מילתא זוטרתא היא⁷³], שבבוא הארבעים יום האחרונים שהם ברצון, החל מר"ח אלול (וההכנה לזה בערב ר"ח), אזי עיקר העבודה היא בענין התפלה. וכמבואר גם באחרונים⁷⁴, שבימי הסליחות [ששייכים לכל חודש אלול, ועד שמובא בלקו"ת⁷⁵ המנהג⁷⁶ שאומרים סליחות מר"ח אלול ואילך] נוהגין להרבות בתפלה אפילו תלמידי חכמים שעיקר ענינם הו"ע התורה. וגם ענין זה קשור עם הרועה בשושנים, דשושנה אית בה תליסר עלין כנגד י"ג מדות הרחמים⁷⁷, שזהו כללות ענין הסליחות, שהוא בעיקר ע"י לך הוי' הצדקה⁷⁸ (אלא שנוסף לזה ישנו גם הענין דשונים בהלכות, שהו"ע התורה).

(ו) ולהעיר שכללות העבודה בשני הענינים הכלליים דתורה וצדקה ישנה גם בחודש אב (שאו צ"ל התיקון דמפני חטאינו כו') — מיד לאחר ת"ב, ועוד לפני"ז, בשבת חזון, שאז אומרים בסיום וחותרם ההפטר הפסוק⁷⁹ ציון במשפט (שהו"ע התורה כפי שמפרש רבינו הזקן⁸⁰) תפדה ושבי' בצדקה (בדוגמת ב' הענינים דאורי (תורה) וישעי (צדקה) שבחודש אלול). אבל בכללות יותר הרי זה בחמשה עשר באב, ועוד יותר בכללות הרי זה החידוש של חודש אלול לגבי חודש אב, שאז נעשה ענין התשובה בשלימות, תשו"ע מתוך שמחה (כנ"ל ס"ד).

(69) זהר בהקדמה (א, א).	(77) ראה רד"ה אני לדודי הב' (לקו"ת שם
(70) ראה לקו"ת שם לג, ד. סה"מ תר"ם לג, א).	(78) דניאל ט, ז. וראה ד"ה לך הוי' הצדקה נדפס במאמרי אדמו"ר הזקן אתהלך לאזניא ס"ע ר ואילך. "סליחות" ע"פ מנהג חב"ד בתחילתו.
(71) תו"כ ר"פ ויקרא.	(79) ישעי' א, כז.
(72) ילקוט שמעוני תשא רמז תו.	(80) בד"ה ציון במשפט תפדה (לקו"ת אפרים סתקפ"א למטה סקט"ו.
(73) ראה תניא רפמ"ב.	(75) עקב יד, א.
(74) ברכי יוסף אר"ח סתקפ"א ס"ו. מטה	(76) טשו"ע אר"ח רסתקפ"א.
(75) עקב יד, א.	
(76) טשו"ע אר"ח רסתקפ"א.	

נמשך אח"כ במעשים טובים⁵⁶, שהם שני הענינים דאורי וישעי, כמבואר בלקו"ת⁵⁷ וברשימות הצ"צ⁵⁸ על הכתוב, שאורי היינו מה שנמשך בבחי' אור וגילוי והוא בחי' אור פנימי – שזהו ענין התורה שנקראת תורה אור⁵⁹ (אור פנימי⁶⁰), וישעי [כמ"ש⁶¹ וילבש צדקה כשריון וכובע ישועה בראשו, ובכללות הו"ע מגן ושריון המגין ומושיע מענינים כו'] הוא המשכת אור מקיף – שזהו ענין המצוות, שהם לבושים (בחי' מקיפים)⁶², וכללותם היא מצות הצדקה⁶², שעז"נ⁶¹ וילבש צדקה כשריון וכובע ישועה בראשו, כמבואר בארוכה באגה"ק⁶³.

וזהו גם המבואר בדרושים על כתובים אלו⁶⁴, שבחודש אלול שהוא עד"מ המלך כשהוא בחוץ בשדה (כנ"ל סוס"ד), אז הוא לבוש עד"מ לבוש החיצון⁶⁵, וזהו בחי' וילבש צדקה כו' וכובע ישועות בראשו (שזהו ענין שנקרא חיצוניות בערך הפנימיות, ולכן גם למטה כן הוא, שזהו כללות ענין העניות, שאז יש צורך בענין הצדקה). אמנם, גם אז ישנו הלבוש הפנימי (תורה), כמובן מהמשל, שגם כאשר המלך לבוש בלבוש החיצון, יש לו בפנימיות גם הלבוש הפנימי, והיינו, שכאשר נמצא בהיכלו אזי החידוש הוא שאין מקום ללבוש החיצון, משא"כ כשנמצא בשדה אזי ישנם אצלו ב' הענינים, הן הלבוש החיצון והן הלבוש הפנימי, אלא שמה שנראה ורואה המקבל הרי זה הלבוש החיצון, אבל ממנו יודע שישנו גם הלבוש הפנימי.

וכן הוא בעבודה דחודש אלול, שיש בה שני הענינים, כמשנת"ל בארוכה⁶⁶, שצריך להרבות בצדקה מר"ח אלול⁶⁷, וביחד עם זה ישנו גם ענין התורה, שהרי על חודש אלול נאמר (אני לדודי ודודי לי) הרועה בשושנים, שפירושו ששונים בהלכות של תורה⁶⁸, ומה שושנה אית לה

(56) ראה אבות פ"ד מ"ז. לקו"ת מטות פב, א.
(57) פ' ראה לא, ג.
(58) אוה"ת תהלים (יהל אור) ע' צז.
(59) משלי ו, כג.
(60) ראה תנא ספ"ה.
(61) ישעי' נט, יז.
(62) ראה לקו"ת פ' ראה כג, ג.
(63) סימן ג.
(64) לקו"ת שם כה, ג.
(65) ראה לקו"ת שם (לעיל מיני): "עד"מ מלך בשר ודם שיש לו לבושים פנימיים ב.
(56) ראה אבות פ"ד מ"ז. לקו"ת מטות פב, א.
(57) פ' ראה לא, ג.
(58) אוה"ת תהלים (יהל אור) ע' צז.
(59) משלי ו, כג.
(60) ראה תנא ספ"ה.
(61) ישעי' נט, יז.
(62) ראה לקו"ת פ' ראה כג, ג.
(63) סימן ג.
(64) לקו"ת שם כה, ג.
(65) ראה לקו"ת שם (לעיל מיני): "עד"מ מלך בשר ודם שיש לו לבושים פנימיים ב.
(66) במאמר ד"ה אני לדודי דש"פ ראה (לעיל ע' ... ואילך).
(67) לקו"ת שם, ב.
(68) זהר ח"ב כ, ב. עדר, ב. וראה שבת ל,

התחתונים דוקא, לא כמו לוחות הראשונים שהיו מעשה אלקים²⁵ שני לוחות אבנים גו' ועלית גו' אל הר סיני, לקבל לוחות האחרונות לאחר ארבעים יום (האחרונים), שהיו ברצון²⁶, ואדרבה, לא זו בלבד שהם ברצון כמו ימים הראשונים, אלא "אף האחרונים ברצון", שמהפכים מענין האף כו' – ע"ד מ"ש (בעבודת הצדיקים) אף עשיתיו²⁷, שאין זה רק כמו העבודה בבחי' בראתיו ויצרתיו, אלא גם בעשיתיו, ששם ישנו ענין האף (אף עשיתיו, שתיבת אף בעצמו הוא לא טוב כו', ועכ"ז הוא) המרבה בחי' הרביעית היותר נעלה כו' (כמבואר בארוכה בלקו"ת בדרושי פ' בלק²⁸), ועד"ז היא ההוספה העילוי והחשיבות בארבעים יום האחרונים, שבהם ניתוסף הענין דאף אחרונים ברצון. ולכן, סיומם ושלמותם הוא בנתינת לוחות אחרונות, שהם באופן דכפליים לתושי"ת²⁹, שזהו גם כללות ענין התשובה שענינה בכפליים (כמבואר באגה"ת³⁰ ממדרשי רז"ל³¹).

ג) **ויובן** כללות ענין הביאור בזה, ע"פ המשל על ענין התשובה (המובא בספרו של הרב המגיד³²), מבין מלך שנפל בשבי' כשמביאין אותו לפני המלך הוא נהנה מאד יותר מזה הבן שיש אצלו תמיד. והענין בזה, דהנה, מבואר בתניא³³ בפ' הכתוב³⁴ עשה לי מטעמים, לשון רבים, שני מיני נחת רוח, כמו שבמטעמים גשמיים ד"מ יש שני מיני מעדנים, אחד ממאכלים ערבים ומתוקים, והשני מדברים חריפים או חמוצים רק שהם מתובלים ומתוקנים היטב עד שנעשו מעדנים להשיב הנפש, וז"ש³⁵ וגם רשע ליום רעה, פ', שמהפך הרע שלו לאור ויום כו', כד אתכפא סט"א כו', אתהפכא חשוכא לנהורא ומרירו למיתקא³⁶, שזהו ענין נעלה יותר כו'. וכן הוא במשל הנ"ל, שיש למלך בן שנמצא תמיד עמו, שגם אז ישנם כל הענינים דעצם האב ועצם הבן כו' (כמבואר בכ"מ), אך יש גם אופן שבן המלך הלך למדינה רחוקה, ושם נעשה

(25) שם לב, טז.
(26) פרש"י תשא לג, יא. עקב ט, יח. שם י. י.
(27) ישעי' מג, ז (ובפרש"י).
(28) סט, ד.
(29) איוב יא, ו. וראה שמו"ר רפמ"ו.
(30) תרפ"ט ע' סז ואילך.
(31) שם לב, טז.
(32) לקו"ת אמרים סימן מז.
(33) פכ"ז.
(34) תולדות כז, ד.
(35) משלי טז, ד.
(36) זהר ח"א ד, א.
(31) באגה"ת שם מציין לתנכ"א. וראה ויק"ר פכ"ה, א. הובא בראשית חכמה שער התשובה פ"ג.
(32) לקו"ת אמרים סימן מז.
(33) פכ"ז.
(34) תולדות כז, ד.
(35) משלי טז, ד.
(36) זהר ח"א ד, א.

במעמד ומצב שהוא רחוק (לא רק במקום, אלא) גם באיכות, ועד שנעשה טוחן בבית האסורים (כמובא בתניא³⁷). ומובן גודל שמחת המלך כאשר בן זה חוזר לאביו המלך (לאחרי הגאולה מבית האסורים), שזוהי שמחה שלא בערך, וקשורה גם עם תענוג שלא בערך, לגבי השמחה והתענוג שיש למלך מבנו שנמצא תמיד עמו, וכמובן גם מאריכות הביאור בזה בהמשך תרס"ו³⁸. וזהו גם כללות ענין התשובה, לאחר שמפני חטאינו גלינו מארצנו³⁹, שזוהי ירידה למקום תחתון שאין תחתון למטה הימנו, בדוגמת הענין דטוחן בבית האסורים, אלא שזהו בכדי שע"ז יבואו אח"כ לתכלית העילוי, שהו"ע הגאולה. ובדוגמת כללות ענין ירידת הנשמה מאיגרא רמה לבירא עמיקתא⁴⁰, שהיא לצורך עלי'. ועד שענין התשובה הוא כמ"ש⁴¹ והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה, ולא זו בלבד ששבה אל מקומה הראשון, שאין זו תכלית שלימות העלי' שלאחרי הירידה, ובלשון הידוע⁴² זכון וזכין תגרא איקרי (בתמי'), אלא צ"ל עלי' למקום נעלה יותר (אף שלכאורה צריך ביאור איך יתכן מקום נעלה יותר, הרי ישראל עלו במחשבה⁴³, וכידוע הפירוש בזה⁴⁴, שבמחשבה גופא הרי זה באופן של עלי' (עלו במחשבה), וא"כ, איך שייך להגיע למעלה מזה).

ד) **וזהו** ענינו של חודש אלול, שבו מתחילים ארבעים יום האחרונים, שכללות ענינם הו"ע התשובה, באופן דאף האחרונים ברצון (כנ"ל ס"ב). וזהו גם הטעם שחודש אלול בא לאחר חודש אב⁴⁵, כי דוקא לאחר גודל הירידה שבחודש אב באים לעילוי גדול יותר. וע"ד העילוי דחמשה עשר באב, כמארז"ל⁴⁶ לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב כו', שזהו בגלל שבא לאחר גודל הירידה דתשעה באב (כמבואר בדרושי שבת נחמו⁴⁷). ובכללות יותר הרי זה החילוק שבין חודש אב לחודש אלול, והיינו, שאע"פ שחודש אב נקרא כבר מנחם אב⁴⁸, הרי מ"מ ישנם כמה ענינים שנוהגים לדחותם לחודש אלול, שנקרא חודש הרחמים, כי דוקא לאחר הירידה שבחודש אב, יש עילוי גדול ביותר בחודש אלול

(37) פל"א.
(38) ס"ע תקא ואילך.
(39) נוסח תפלת מוסף דיו"ט.
(40) ע"פ לשון חז"ל — חגיגה ה, ב.
(41) קהלת יב, ז.
(42) ב"מ מ, ב ובפרש"י.
(43) ב"ר פ"א, ד.
(44) ראה לקו"ת בחוקותי מז, א. במדבר
ב, ב. שה"ש יז, ד. ובכ"מ.
(45) ראה גם אוה"ת שה"ש ח"א ע' עב. ע'
עז. ע' פג. ח"ג ע' תתכג. וש"נ.
(46) תענית כו, ב במשנה.
(47) ד"ה נחמו עת"ר (סה"מ עת"ר ע'
שכא ואילך. ע' תלח ואילך). וראה ד"ה להבין
ענין ט"ו באב (לעיל ע' ... ואילך).
(48) ראה לקו"ש חכ"ג ע' 214. וש"נ.

(החל מר"ח שלו, לאחר ההכנה דיפקד מושבך בערב ר"ח (שגם היא באופן נעלה יותר, לפי ערך העילוי דר"ח), שע"ז נעשה הענין דונפקדת באופן נעלה ביותר).

וכללות העילוי דחודש אלול הוא שענין התשובה שבו הוא ברצון, שזוהי שלימות התשובה — תשובה עילאה שהיא מתוך ששון ושמחה (כמבואר באגה"ת⁴⁹), ועד לשמחה גדולה ביותר, במכ"ש וק"ו מהשמחה שצ"ל בכל מצוה ומצוה, כמ"ש⁵⁰ עבדו את הוי' בשמחה, ועאכו"כ במצוה שכוללת ומתקנת ומשלמת (גם מלשון שלימות) את כל התורה ומצוותי', שזהו"ע התשובה, שבודאי צ"ל בשמחה גדולה ביותר. וכנ"ל במשל המלך שרואה שבנו שהי' עד עתה טוחן בבית האסורים התחיל כבר לחזור לבית אביו המלך, אזי נעשה אצלו שמחה גדולה ותענוג גדול שלא בערך לגבי השמחה והתענוג שיש לו מבנו שנמצא עמו תמיד כל הימים.

וזהו גם הענין שבחודש אלול נמצא המלך (הקב"ה) בשדה, ואז רשאיין ויכולין כל מי שרוצה להקביל פניו, והוא מקבל את כולם בסבר פנים יפות ומראה פנים שוחקות לכולם⁵¹, שמזה גופא מובן גודל מעלת התשובה שבחודש אלול, מצד הענין באור פני מלך — א-ל הוי' ויאר לנו⁵² — חיים⁵³.

ה) **ועפ"ז** מובן גם הקשר עם המזמור לדוד הוי' אורי וישעי שאומרים בחודש אלול פעמיים בכל יום. והענין בזה, דהנה, מזמור זה אמרו דוד נעים זמירות ישראל⁵⁴ בשביל כל ישראל (כדאיתא בזהר⁵⁵), בשעה שנמצאים במעמד ומצב שצריכים לאורי וישעי, כמובן מזה גופא שאומרים "אורי", שזהו מעמד ומצב שצ"ל בו אור שיאיר מעמד ומצב זה. ולאח"ז מוסיפים גם "וישעי", היינו, שיש צורך בענין של ישועה וישע, שענין זה שייך לומר רק כשיש דבר המנגד, ועכ"פ דבר המעלים ומסתיר. וכללות הענין בעבודה, שזהו מעמד ומצב של ירידה, שלכן צ"ל עבודת התשובה כו'. ובפרטיות יותר, הנה ענין התשובה צריך להיות

(49) ספ"ח וספ"א.
(50) תהלים ק, ב. וראה רמב"ם סוף הל' קנ. וש"נ.
(51) לקו"פ פ' ראה לב, ב.
(52) תהלים קיח, כז. וראה לקו"ת שם.
(53) משלי טז, טו. וראה סה"מ עת"ר ע'
(54) שמואל-ב כג, א.
(55) ח"ג צג, ב.